

Roadtrip Marokko & Westelijke Sahara: van Atlasvink tot Woestijnmus

Van 27 juni t/m 12 juli 2015 hebben Benno van den Hoek, Dimitri Mulder en ik een door ons zelf georganiseerde vogelreis ondernomen. Na enkele brainstormsessies over leuke vogelbestemmingen hebben we uiteindelijk gekozen voor Marokko en de Westelijke Sahara. Een voor ons volledig nieuw biotoop met zeer bijzondere soorten, waarvan sommige bijna nergens anders te vinden zijn in de Western Palearctic (WP).

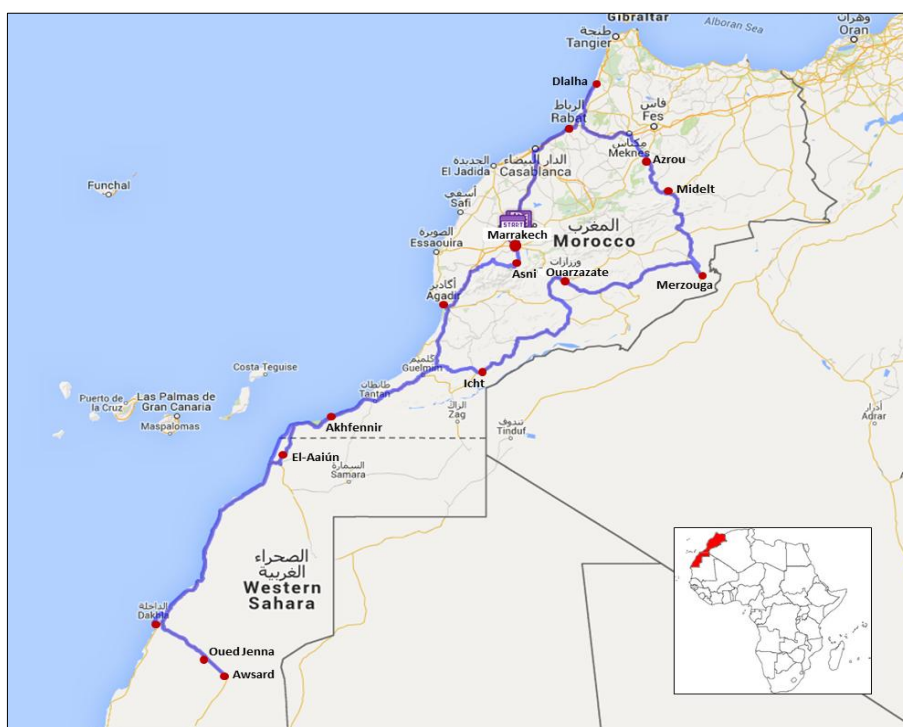
Inleiding

Marokko wordt de laatste jaren steeds populairder als vogelbestemming. Er gaan dan ook steeds meer vogelaars naar dit gebied toe in verschillende tijden van het jaar. Genoeg informatie is er dus voorhanden om zelf een reis te organiseren. De reisorganisatie BirdingBreaks biedt een soortgelijke reis ook aan, maar die beperkt zich vooral tot het middengedeelte van Marokko. Mocht u als lezer geïnteresseerd zijn geraakt in een dergelijke reis, dan vindt u meer informatie hierover op de website www.birdingbreaks.nl.

De lange reis naar de Westelijke Sahara wordt zelden ondernomen. Dit zuidelijke deel van Marokko, dat door de oorspronkelijke nomadenbevolking als zelfstandig land wordt beschouwd, bestaat hoofdzakelijk uit woestijn maar herbergt wel een aantal zeer bijzondere soorten. Een extra uitdaging voor ons dus, gesteund door de ervaringen van enkele vogelaars die dit deel in eerdere jaren ook bezochten. Daarnaast gaf de huidige politieke stabiliteit van deze regio voor ons geen beperkingen om ook dit deel te bereizen.

Vorbereiding en verblijf

Marokko is prima te bereizen en voor weinig geld heb je een ticket voor een lijnvlucht naar Marrakech, Fez of Casablanca. Aan de hand van reisverslagen en waarnemingen (via observado.org) hebben we de beste vogellocaties uitgezocht en daarop onze route bepaald. Dat was een heel gepuzzel, maar uiteindelijk hebben we een route samengesteld die ons op zoveel mogelijk mooie plekken bracht en waarbij de trefkans op de doelsoorten het grootst was. Ook hebben we veel profijt gehad van de boekjes die vogelaar Dave Gosney een aantal jaren geleden heeft samengesteld, voor zowel het Atlasgebergte, de kust als de woestijnen. Hierin staan veel goede locatiebeschrijvingen, die ook na verloop van jaren nog prima zijn. Om alles binnen 16 dagen te kunnen plannen was het noodzakelijk om enkele leuke soorten in het noordoosten te skippen.

Vanaf half februari tot medio april is over het algemeen de beste tijd voor een vogeltrip door Marokko. Helaas konden we dit niet inpassen in onze drukke voorjaarsagenda's, maar gelukkig zijn de meeste soorten ook in de zomer nog goed te doen. Een voordeel aan deze Noord-Afrikaanse bestemming is dat, op twee soorten na, alle soorten gewoon in de ANWB-vogelgids zijn te vinden!

De voorbereiding bestond verder uit het opstellen van een gedetailleerd reisschema, waarin alle te bereizen afstanden waren berekend en voor de overnachtingsplaatsen (13 in 16 dagen tijd) hotels waren uitgezocht. Allemaal hotels met driepersoonskamers en zo mogelijk op of nabij een leuke vogellocatie. Dit om ter plaatse tijdverlies te voorkomen bij het zoeken naar een geschikt verblijf. Alleen voor de eerste twee nachten in het Atlasgebergte werd vooraf een hotel vastgelegd. Voor de overige dagen wilden we ons vooraf nog niet vastleggen aan locaties, om enige flexibiliteit te houden en onverhoopte vertragingen op te kunnen vangen. De laatste stap in de voorbereiding was het vastleggen van een degelijke huurauto, via Hertz Autoverhuur. De reis kan beginnen!

Reisverslag:

Dag 1: Amsterdam - Marrakech - Asni. *Let the birding begin!*

Midden in de nacht komen we samen in Harderwijk en rijden in het donker Schiphol tegemoet. De parkeerservice verloopt soepel en ook het inchecken gaat vlot. Het wachten op ons vertrek begint. In het vliegtuig wordt nog een laatste selfie verstuurd naar de achterblijvers. Het vliegtuig stijgt op. Ons avontuur begint!

Na een paar uurtjes komen we aan op Marrakech airport. De eerste soort wordt meteen op het vliegveld al gezien: er huist hier een flinke kolonie Vale gierzwaluwen. Deze kunnen we nog kort bewonderen voordat we de grote hal ingaan voor de douanecontroles en typisch Afrikaanse chaos. Hier staan we de komende uren nog in de rij. Na deze verplichtingen lopen we, na een korte tassencontrole, de grote aankomsthal in. Hier moeten we geld zien te pinnen en de auto oppikken. Ook dit duurt weer langer dan verwacht. Wel horen en zien we de volgende nieuwe soort: enkele Huisgorzen en -mussen hebben hun territorium in de hal.

Eindelijk kunnen we echt naar buiten. De parkeerplaats op, op zoek naar de huurauto. De hitte is best pittig, maar wel te verdragen. Een kwestie van wennen. Tussen de bedrijven door is Dimitri zo scherp om een Grauwe buulbuul te horen. Wat zijn we blij met deze vogel! Een paar dagen later zijn we er aan gewend en negeren we ze liever. De rit naar Asni, in het hogere Atlasgebergte, kan gelukkig beginnen!

Even buiten de stad begint het echte vogelen. We zien een braakliggend veldje dat erom vraagt om bevogeld te worden. Al snel zien en horen we Spaanse mussen, Cirlgors, Rosse waaierstaarten, Palmertels, Grielen, Bijeneters en Woestijnklapeksters. Voor mijzelf is dit de eerste keer dat ik een echte vogelreis maak in het buitenland en het is een waanzinnig gevoel om binnen een paar minuten geweldige soorten te zien die wel bekend zijn vanuit het boekje, maar nu pas tot leven komen. Dit gevoel zal ik, met mijn reisgenoten, nog vele malen ervaren de komende twee weken!

Bij een tweede plekje, tussen indrukwekkende rotswanden, waar we even gaan vogelen zien we Grijze gorzen, Atlasvinken, Levallants specht en een Moorse beekschildpad. Na een paar uurtjes rijden zijn we bij ons hotelletje in het dorp Asni. Vrijwel direct vinden we het dakterras, met een prachtig uitzicht over de omgeving, en zie ik mijn eerste Dwergarend rondvliegen. Niet veel later gaan we toch nog even op pad. In een bekend gebiedje (volgens Gosney) gaan we op zoek naar de fameuze Atlasgrasmus. Zo aan het eind van de middag wil het helaas niet meer lukken, maar we komen hier later nog terug. Wel vinden we Slangenarend, wat Bijeneters en komen we er achter dat Cirlgors toch makkelijker is dan we dachten. We gaan weer terug naar het hotel voor onze eerste Marokkaanse maaltijd. Tijdens het heerlijke maaltje (een traditionele tajine, gevuld met kip en groenten) vliegt er een grote groep Bijeneters over, op weg naar hun slaapplek. Een Groene pad (groot beest!) vinden we in het gras. Onze eerste dag Marokko zit er op!

Dag 2: De Oukaïmeden. Ups en downs in de bergen.

We gaan vroeg uit bed om een dagje te vogelen in de Hoge Atlas. Soorten als Grauwe buulbuul, Euro. kanarie en Huisgors worden nog met licht enthousiasme ontvangen. Bij de eerste pauzeplek horen we een Levallants specht (uit meerdere reisverslagen bleek deze vrij lastig te zijn, voor ons dus niet). Op het moment dat we weggrijden zien we plots een vogel op een stroomdraad zitten. Dit blijkt een Scharrelaar te zijn! Deze prachtige soort zit een tijdje stil, maar gaat daarna ook kort jagen. Wat een prachtig beest! De dag heeft een mooi begin. Ongeveer 20 minuten later zien we één van de soorten waarvoor we naar Marokko zijn gegaan: langs de onverharde bergweg zit een mooi mannetje Diadeemroodstaart! Deze prachtige roodstaart, met z'n knaloranje buik, gitzwarte bovenlijf en vette witte wenkbrauw zit korte tijd langs de kant van de weg. Niet veel later stoppen we kort bij wat bosjes. Hier horen we bekende Veluwe geluiden van Vuurgoudhaantjes, Koolmezen, Appelvinken, Grote bonte spechten en Zwarte mezen (de laatste 3 zijn wel een andere ondersoort dan de 'onze'). Rond 8:15 uur rijden we het skidorpje Oukaïmeden binnen, gelegen op ca. 2600 m. hoogte. Overal zien we Alpenkraaien en in het dorp zitten Rotsmussen. Wat meer moeite moeten we doen voor Alpenkauw en Barbarijse patrijs, maar ook die lukken. Één van de soorten die je vrijwel alleen maar in de zomer in dit gebied aantreft is de Seeböhms tapuit. Hiervan vinden we er meerdere. Plots hebben we een geweldig momentje. Eerst vinden we een Blauwe rotslijster (*foto*), deze wordt gevolgd door een Rode rotslijster (flinke bonus!). Boven ons zie ik een valkje vliegen, dit blijkt een Eleonora's valk te zijn en tegelijkertijd zien we ook onze eerste Altasarendbuizerd.

Oukaïmeden (behorend tot de top 100 van wereldwijde skibestemmingen) en de Blauwe rotslijster (met voer).

Er is één soort die we hier helaas niet kunnen vinden: de Atlasbergvink. Deze bevindt zich rond de sneeuwrens en die ligt nu erg hoog. De soort is daarom juist vroeg in het voorjaar goed te doen. Gelukkig hebben we hier nog een tweede plek voor. Langs de beek die vanaf Oukaïmeden stroomt hebben we ook kans op de Marokkaanse zwartbuikwaterspreeuw. Na even wachten en zoeken zien we er plots één voorbij vliegen. Missie geslaagd! Door naar de volgende plek: het stadje Imlil, op ca. 1700 m. hoogte, waar nog wat flarden sneeuw zichtbaar zijn. Na wat omwegen, riskante smalle zandpaden en meer obstakels rijden we een droge rivierbedding in. Dit is een plek waar in het verleden weleens Kaffergierzwaluw werd gevonden. Dit lukt ons vrijwel direct! Enkele exemplaren vliegen hier rond, mooi zichtbaar boven de rivierbedding. Hierbij valt de langere staart en de witte stuit goed op. Nu nog op zoek naar de juiste bergpas voor de bergvink. Zonder dat we het weten lopen we totaal de verkeerde kant op. Na een uur flink sjouwen, klimmen en springen zien we aan de overkant van de rivier mensen op een bergpas lopen. Daar moet het zijn. Hier hebben we nog een tijd gezocht naar de bergvinken, maar door tijd- en vochtgebrek moeten we hier vroegtijdig een eind aan breien. De eerste echte vogeldip is een feit. Het is niet anders...

Zicht op Imlil, vanuit de rivierbedding

Dag 3: Asni - Agadir. *The bald and the beautiful.*

Na een slechte nacht sta ik al vroeg op het prachtige dakterras van ons hotelletje. In de schemer zie ik in de verte al veel kleine witte vlekjes in een bomenrij zitten. Toch maar de scope halen. Met de scope zie ik dat het Koereigers zijn. Niet een paar, maar een hele kolonie. Met wat tellen en schatten kom ik op 385 exemplaren! De andere algemene soorten worden ook weer trouw ingevoerd via de app ObsMapp. Dit zorgt ervoor dat alles op de exacte coördinaat wordt ingevoerd en opgeslagen wordt op de internationale waarneming.nl, observado.org.

Dit doe ik de gehele vakantie en van iedere dag is de daglijst ingevoerd. Voor vandaag staat de reis naar de kust gepland met een tussenstop bij Sous Massa, voor de ernstig bedreigde (en nagenoeg endemische...) Heremietibis (*Northern Bald Ibis*). De rit door de bergen is werkelijk waar adembenemend, met prachtige vergezichten. Enkele leuke soorten die we onderweg naar Sous Massa zien zijn Barbarijse patrijs, Atlas- & Brilgrasmus en Roodkopklauwieren.

We komen helaas een stuk later in het gebied Sous Massa aan dan we van te voren hadden ingecalculeerd. Hierdoor hebben we weinig tijd om lekker te vogelen en focussen we ons vooral op de Heremietibis. Als we een verkeerd weggetje in rijden pikken we nog wel Oostelijkse vale spotvogel, Graszanger en (onze enige) Westelijke orpheusgrasmus mee! Na een flinke wandeling over het strand en door een duingebied komen we aan in het leef- en broedgebied van deze zeldzame ibissen. Los van elkaar struinen we door het gebied. Vanwege een Donkere woestijnklapekster, die er even spannend uit ziet, komen we weer samen. We zoeken een hogere duintop op. Plots zien we in de verte een sliertje zwarte vogels vliegen. Snel de kijker en de scope erop en zien we direct dat we te maken hebben met ibissen met lelijke vleesrode koppen! Ja hoor, gelukt! Een prachtig rijtje Heremietibissen zien we voorbij vliegen! Wat een apotheose van deze dag!

Tevreden rijden we naar Agadir voor ons hotel en het verdiende avondeten. In de avond bezoeken we het stulpje (landgoed) van de koning van Marokko, waar net buiten de poorten een goede locatie moet zijn voor Moorse nachtzwaluw. Ook al schijnt deze erg gemakkelijk te zijn en lijken de weersomstandigheden prima voor nachtzwaluwen, laten ze zich op deze avond niet horen of zien. Een tegenvaller, na zo'n mooie dag!

Dag 4: Agadir - Akhfennir. *Zeetrek!*

Uiteraard begint de dag weer vroeg. De Geelpootmeeuwen vliegen rond ons hotel. Onderweg zien we veel Zomertortels. Erg leuk! Het punt waar we heengaan om te zeetrekten bevindt zich nabij Tamri (15 km).

noord van Agadir) en heeft zich in eerdere jaren al bewezen als een goeie plek om in juni te tellen. We zien meteen waarom. Een continue stroom van Kuhls pijlstormvogels (min. 175) en Jan-van-Genten (min. 150) trekt aan ons voorbij. Zaak is om in deze constante stroom de bekende krentjes te vinden. Dit gebeurt al na een half uurtje. Een Vale pijlstormvogel schiet voorbij. Leuk! De volgende spreekwoordelijke krent is van een iets groter kaliber: een Kleine pijlstormvogel! Lekker! De spanningsboog is weer strak gespannen. De stroom Kuhls en Jannen blijft doorgaan. Niet veel later vinden we nog een paar Vale pijlen en ook Middelste jagers. Ruim een uur nadat we begonnen zijn vind ik een clubje doortrekkende Gestreepte dolfinen. Deze worden gevolgd door kleinere vogels. Dimitri en Benno vinden een Stormvogeltje. Nadat de dolfinen zijn verdwenen zie ik een zeevogel rondom een vissersbootje vliegen. De determinatie krijg ik echter niet rond. Ik laat Dimitri kijken en hij ziet direct wat het is: een Bont stormvogeltje! Hoppa! De tweede grote krent en wenssoort zien we nu gedrieën lekker rondvliegen! Wat een heerlijk zeetrekochtendje is dit! Niet veel later zakt de trek in en besluiten wij om verder te trekken. Al teruglopend naar de auto horen we ook nog een Zwartkruitsjagra (een Afrikaanse klauwierensoort) zingen!

De grote reis naar de Westelijke Sahara gaat nu dan echt beginnen. We hebben voor de rest van de dag een rit van 7 uur gepland naar Akhfennir, net voor de grens met de Westelijke Sahara, wetende dat we morgen ook weer ruim 8 uur moeten rijden. Onderweg naar Akhfennir vogelen we nog wat. Bij een bekende plek voor Maquiszanger (sinds kort Saharawoestijnzanger geheten) vinden we 2 Provençaalse grasmussen en een Kleine monarchvlinder. Op een grote vlakte nabij Asrir, omgeven door een mooi heuvelslandschap, gaan we nog even lekker struinen voor verscheidene leeuweriken. Dit gaat allemaal vrij soepel. We zien een prachtig mannetje Diksnavelleeuwerik, meerdere Temmincks strandleeuweriken (*foto links*), Kortteenleeuweriken en Rosse woestijnleeuweriken. Als bonus pakken we een mooie Renvogel (*foto rechts*) mee!

De reis vervolgd zich door een redelijk eentonig, vlak landschap met her en der clubjes Dromedarissen. De weg zelf wordt vrijwel alleen maar gebruikt door enkele vrachtwagens die van en naar de Westelijke Sahara reizen. Plots zie ik, terwijl ik ruim 110 km/u rij, in de struiken naast de weg een juveniele Kuifkoekoek zitten. Ik schreeuw het uit en trap direct op de rem. Gelukkig blijft ie nog even zitten en kunnen we er kort naar kijken én hem op de foto zetten. M'n reisgenoten en ikzelf zijn weer flink wakker geschud. Dit bleek uiteindelijk de enige Kuifkoekoek van de reis te zijn. In de avondschemering komen we aan in het zandstadje Akhfennir. Bij het eerste en enige hotel worden we hartelijk welkom geheten en mogen we direct met de familie mee-eten. Een bijzondere maar voedzame maaltijd volgt. Hierna is het tijd om te slapen.

Dag 5: Akhfennir - Dakhla. De Sahara in!

De reis naar Dakhla gaat weer verder. Na een paar uurtjes zijn we bij de stad El-Aaiún (of kortweg Laayoune). Bij deze stad ligt een groot moeras/lagune waarvan onze vogelhartjes sneller gaan kloppen. We gunnen

onzelf hier een pauze en deze pakt goed uit! Letterlijk honderden Europese flamingo's en Steltkluten vermaken zich hier. Evenals enkele Bontbek- & Strandplevieren, Casarca's, Dunbekmeeuwen, Kleine zilverreigers, Koereigers en een Kwak. Hoogtepuntje hier zijn enkele tientallen Marmereenden. Deze zeldzame eend heeft hier domicilie gevonden, getuige de vele jonkies die hier ronddobberen.

We vervolgen onze weg richting Dakhla. Onderweg stoppen we nog een aantal keer om de beentjes te strekken en hopelijk wat nieuwe vogelsoorten te zien. Bij een parkeerplaats struinen we wat rond en bijna terug bij de auto vindt Dimitri plots 2 Maquiszangers! Dit kleine vogeltje laat zich niet heel makkelijk zien. Het vogeltje is naast gewoon schuw, ook erg vatbaar voor de harde wind en verdwijnt dus geregeld uit beeld. De aanwezige Theklaleeuwerikken laten zich beter zien. Verderop zien we een jagende Barbarijse Valk en een Atlasarendbuizerd en bij een groot tankstation/dumpplek zien we een grote groep Bruinnekraven en enkele Zwarte wouwen. Onderweg komen we ook langs een kolonie Witborstaalscholvers.

Bij een parkeerplaats struinen we wat rond en bijna terug bij de auto vindt Dimitri plots 2 Maquiszangers! Dit kleine vogeltje laat zich niet heel makkelijk zien. Het vogeltje is naast gewoon schuw, ook erg vatbaar voor de harde wind en verdwijnt dus geregeld uit beeld. De aanwezige Theklaleeuwerikken laten zich beter zien. Verderop zien we een jagende Barbarijse Valk en een Atlasarendbuizerd en bij een groot tankstation/dumpplek zien we een grote groep Bruinnekraven en enkele Zwarte wouwen. Onderweg komen we ook langs een kolonie Witborstaalscholvers.

De 'skulky' Maquiszanger (of Saharawoestijnzanger) laat zich lastiger fotograferen dan de vrije tamme Theklaleeuwerik.

Na flink wat gedoe bij een politiecontrole mogen we dan toch eindelijk de weg richting Dakhla inrijden. Aan het begin van de avond komen we aan in de stad. We hebben nog wat tijd om te vogelen voordat het donker wordt. Dit levert aan de westkust nog enkele Grauwe pijlstormvogels, Bengaalse - & Reuzensterms en Audouins meeuwen op. Na het vogelen is het tijd voor het hotel en eten zoeken. Dit laatste is een grote uitdaging. Vanwege de Ramadan en het volledig ontbreken van enig toerisme zijn vrijwel alle restaurants dicht. Bij een klein cafeetje wat wel open is, bestellen we wat. De keuze die ik maak, de lokale inktvisringen, achtervolgt me helaas nog enkele dagen...

Dag 6: Dakhla - Awsard, en terug. Extreme vogels in extreme hitte.

We moeten deze ochtend echt vroeg weg. De eerste stop is een oude lekkende watertank. Dit is (volgens diverse verslagen) een goede plek voor diverse soorten zandhoenders, waaronder de zeldzame Kroonzandhoen. De verwachtingen zijn dus hooggespannen. Het is nog donker wanneer we aankomen. Op de plek waar we eerst staan zien we een Woestijnspringmuis rondrennen. Langzaam maar zeker komen er wat vogels langs: Turkse tortels, Roodkopklauwier, Woestijnklapeksters. De eerste Woestijnvinken en Witbandleeuwerik worden ook gezien. Maar nog geen zandhoentjes...

Tot overmaat van ramp komt er ook nog een lokale inwoner om water te tanken met zijn vrachtwagen. Uiteindelijk horen we een Kroonzandhoen roepen. De hoop groeit weer, maar helaas moeten we concluderen dat het er voor ons vandaag hier in ieder geval niet inzit. We pakken de auto en rijden de woestijn in, een bijzonder avontuur tegemoet! We stoppen geregeld om groepjes leeuweriken te zoeken en ook bij dorre struiken. In het begin vinden we nog kleine groepjes leeuweriken, voornamelijk bestaande uit Rosse woestijnleeuweriken en enkele Witbandleeuweriken. Opvallend zijn de verschillende Boerenzwaluwen die overvliegen (foto). Wat die hier precies doen, begin juli, vragen we ons af. We zitten inmiddels midden in de woestijn en meer dan 100 km van de bewoonde wereld.

Hoe verder we de woestijn inrijden (er is één, doodlopende, asfaltweg die dit onherbergzame gebied doorkruist), hoe minder vogels we zien en hoe heter het wordt. Op een bepaald moment staat de zon recht boven ons en tikken we de 50 gradengrens aan. Dit zorgt ervoor dat onze eigen schaduw eindigt op je voeten. Een bizarre ervaring! Het is hier heet en leeg, maar we gaan door. We weten zeker dat het goed gaat komen met onze doelsoorten. Uiteindelijk komen we bij het laatste gebied, Oued Jenna: een inmiddels droge rivierbedding met dorre begroeiing (foto rechts).

Oued Jenna is dé plek voor de Saharaspecialiteiten: Bruinruggoudmus (*Sudan Golden Sparrow*) en Krekelpriņa (*Cricket Warbler*). Dit is de enige bekende (en te bereizen) locatie in de WP waar je deze soorten kunt vinden. Die verspreiding is zelfs zo lokaal dat de soorten niet eens zijn afgedrukt in de ANWB-vogelgids! We spelen eenmaal het geluid af van de priņa. Voor ons zien we de schaduw van een overvliegend vogeltje wegtrekken. Het vogeltje vinden we snel in een dorre struik. Het is een Krekelpriņa! Bam! Missie gelukt! Deze prachtige vogel laat zich geweldig bekijken én fotograferen, foerageert wat in het struikje en zingt ook nog wat. Het afzien van deze dag wordt in één klap vergeten!!

Hierna gaat het hard. We lopen afzonderlijk van elkaar wat rond. We vinden enkele Woestijnmussen (ook een zeldzame soort inmiddels) en een Bruingele babbelaar vliegt voorbij. In een groepje Woestijnmussen zie ik plots een geel vogeltje met bruine rug en vleugels en ik roep: Bruinruggoudmus!!! Kort kunnen we genieten van deze zeldzaamheid. De dag is geslaagd, zelfs de vakantie is geslaagd! Hierna vinden we nog een tweede Krekelpriinia die zich nog mooier laat bekijken dan de eerste, maar daarna is de koek en onze energie op. De terugreis richting Dakhla wordt ingezet, met een brede grijns op ieders gelaat. Op de terugreis stoppen we nog enkele keren voor nieuwe leeuweriksoorten, maar de gehoopte Dunn's en Zwartkruinvinkleeuwerik lukt ons helaas nergens. Terug in Dakhla, waar een heerlijk koele zeebries waait, slapen we voldaan in.

Dag 7: Dakhla - El-Aaiún. *Paradijselijke lagune.*

Na anderhalve dag verlaten we vandaag de Westelijke Sahara weer, maar niet na nog wat vogelen rondom Dakhla. Dit levert o.a. 3 Koningssterns op. Na een lange autorit doemt de stad El-Aaiún weer voor ons op. De omgeving rondom El-Aaiún is moeilijk te beschrijven. Overal verschijnen grote zandduinen en in de verte zien we een grote lagune. Deze is moeilijk te bereiken, maar na wat zoek- en leeswerk vinden we een pad er naar toe. De hoeveelheid afval die we hier aantreffen is helaas ook moeilijk te beschrijven, maar als we eenmaal bij de lagune zijn, zijn we dat gauw vergeten. Het vogelen begint. Vele honderden gierzwaluwen vliegen boven de lagune. We zien gewone Gierzwaluwen, Vale gierzwaluwen en Huisgierzwaluwen. Na wat speuren vinden we ook meerdere Alpengierzwaluwen. Deze grote gierzwaluw valt goed op door z'n lange vleugels, witte buik en tragere manier van vliegen. In de lagune zit gelukkig ook nog genoeg. Terwijl de zon langzamerhand ondergaat genieten we van vele honderden Zwarte ibissen en Europese flamingo's, die hier een slaapplek zoeken. Verder zien we hier ook nog Ralreigers en tientallen Marmereenden. Genieten 2.0, in de verkoelende avondschemering.

Na enig zoeken vinden we de prachtige duinlagune, waar vele honderden Gierzwaluwen en Zwarte ibissen rondvliegen.

Dag 8: El-Aaiún - Tata. *Rijden, rijden, rijden in een wagentje...*

Voor vandaag staat de langste reisdag van de vakantie gepland. 9 Uur autorijden en vrijwel geen tijd om te vogelen. Als we El-Aaiún uitrijden komen we weer langs de lagune waar we op dag 5 ook langs kwamen. Hier

gunnen we ons zelf nog een verzetje voor we echt moeten rijden. Dit levert niks nieuws op, maar de aanwezige soorten zijn toch leuk voor de daglijst.

Zo nu en dan stappen we kort uit om de beentjes te strekken en te wisselen van stoel. Dit zorgt t.h.v. het Khenifiss National Park voor een kleine toevoeging aan de vakantielijst: Benno weet een Grote mantelmeeuw te vinden in een sluffer. Dit is een echte zeldzaamheid in Marokko.

Maar dan, na het bekijken van een fraaie zandtornado, slaat het noodlot toe. De auto wil niet meer rijden! En dat in het verlaten zuiden van Marokko waar het 46 graden is. Het zweet breekt ons letterlijk en figuurlijk uit... Gelukkig komt er na 20 min. een vrachtwagentje aan met een drietal lokale boeren. Zij krijgen de auto zowaar weer aan de praat en met veel moeite krijgen we de auto (met veel gesputter en slechts in de eerste versnelling) in het eerstvolgende dorpje, ca. 15 km verderop. Hier is een monteur die z'n uiterste best doet.

Het halve dorp loopt uit om ons te helpen, de monteur te assisteren en waarschijnlijk ook ter vermaak. Een Duits sprekende Afrikaanse Marokkaan helpt ons met vertalen. En dat allemaal in het kleine dorpje Fam El Hisn. Na zo'n 4 uur klussen is de auto 'gemaakt'. Dat wil zeggen: hij kan nu enkel in de tweede versnelling. Gelukkig zijn de inwoners nog even behulpzaam. Iemand belt de eigenaar van een hotel in het buurdorpje Icht en brengt ons daar naartoe. In het donker worden we even later ontvangen door monsieur Phillippe, de Franse eigenaar van hotel Borj Biramane. We krijgen nog wat te eten en te drinken en gaan naar bed. Tata zullen we nooit bereiken.

Dag 9: Borj Biramane. Gestrand...

Vroeg in de ochtend word ik wakker, de inktvisringen achtervolgen me voor de laatste keer. Deze dag staat in het teken van contact zoeken met Hertz, een andere auto regelen en de plannen voor de rest van de vakantie doornemen. Na vele uren is er eindelijk contact met Hertz (Ramadan...). De volgende dag zal er rond 14:00 uur een andere auto komen, wordt ons verteld. De rest van de dag zitten we in ieder geval vast in dit kleine paradijsje. Ondanks deze fikse tegenvaller voor ons strakke reisschema, een aangenaam rustpunt om weer even op krachten te komen. Het is hier erg heet, maar gelukkig hebben we schaduw en een zwembadje. We maken daarom maar van de nood een deugd. Daarnaast troosten we ons met de gedachte dat de problemen vele malen groter waren geweest als de auto het twee dagen eerder, in de verlaten Sahara, had begeven. Een gedachte waarvan we nog steeds zweetend wakker kunnen worden...

Dimitri zou Dimitri niet zijn als hij niet toch even zou gaan vogelen. Dat doet hij dus en hij vindt een drinkplek langs een drooggevalle rivier achter het hotel, waar hij een grote groep Woestijnvinken aantreft. Hier zitten ook nog wat Woestijnleeuweriken, een Hop en meerdere Witkruintapuiten. Er valt dus nog wel wat te vogelen hier. 's Avonds krijgen we nog een heerlijk feestmaal voorgeschoteld en genieten we van de mooiste sterrenhemel die ik ooit heb gezien.

Langs de droge rivier vinden we o.a. Witkruintapuit (links) en leuke aantallen Woestijnvinken (rechts)!

Dag 10: Licht - Ouarzazate. *Schade inhalen.*

Wetende dat er vanmiddag een andere auto van Hertz komt, gebruiken we de ochtend om onze plannen te herzien en onze spullen vast te pakken. Uiteraard gaan we ook nog kort vogelen bij de drinkplaats. Dit levert nog een Barbarijse valk op. Halverwege de middag komt inderdaad onze nieuwe auto. We gaan van een ruime sedan naar een kleine hatchback: een Suzuki Swift., als dat maar past... Na veel passen en proppen blijkt alles, inclusief onszelf, nét in de auto te passen. We betalen monsieur Phillipe, bedanken hem voor zijn goede hulp en zorg en verlaten deze prachtige plek. De ongekende gastvrijheid hier hebben we overigens op veel andere plaatsen ook ervaren. Hartverwarmend!

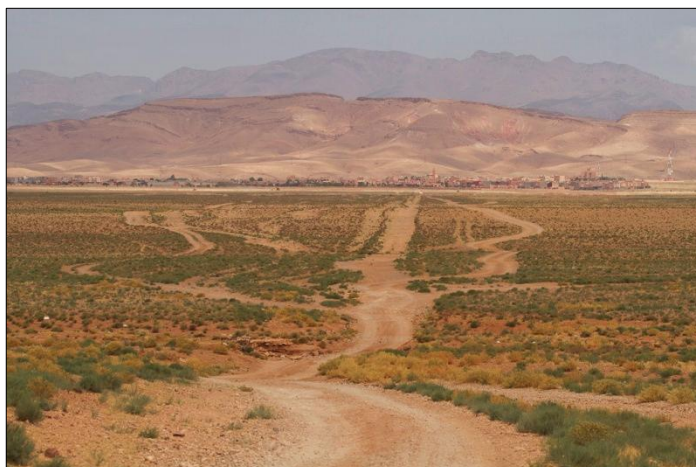
De rest van de dag zitten we in de auto. Het is 6 uur rijden naar de oude, historische stad Ouarzazate. Monsieur Phillipe garandeerde ons dat er in dit gedeelte van Marokko geen politiecontroles zijn en ik mag dus hard rijden met de Swift, en dat doe ik dus ;) . Eind van de middag stoppen we kort en zien dan plots Groene bijeneters! Yes!

Wegwerkzaamheden: dat kunnen we nu niet gebruiken, we moeten nog een flink stuk door de bergen alvorens we in Ouarzazate zijn. De wegenbouwers vonden het handig om eerst al het asfalt weg te halen, bakken met grind te storten en flinke kuilen achter te laten. Dit zorgt ervoor dat we in het donker stapvoets moeten rijden, soms slalomend tussen de kuilen. Gelukkig is dit niet de hele bergpas zo, maar het kost ons wel weer veel tijd en prettig rijden is het zeker niet over de donkere bergpassen. Ik zie ineens een katachtige de weg oversteken. We stoppen en zoeken met de zaklamp en verrekijker. Verderop zien we twee groene lichtjes. Het beweegt, door de vorm van het beest en manier van lopen concluderen we dat het een Egyptische mangoeste is. De katachtige vinden we helaas niet terug. Aangekomen in het drukke Ouarzazate vinden we een hotel waar de naam ons wel van bevalt; Hotel Amsterdam is waar we de nacht doorbrengen.

Dag 11: Ouarzazate - Merzouga. *Yasmina!*

Vandaag beginnen we te vogelen bij een groot meer aan de oostzijde van Ouarzazate. Het meer, met de naam Barrage El Mansour Eddahdi, biedt een kleine kans op de zeer zeldzame Westelijke rifreiger. De kans is klein dat we deze reiger gaan vinden, maar het ligt op de route en het is een mooi excuus om te vogelen. Direct bij aankomst vinden we een groepje Groene Bijeneters, deze laten zich prachtig bekijken! Verder zien we hier o.a. een Kwak en onze eerste Purperreiger van de vakantie.

Na deze locatie komt één van de meest befaamde vogelplekken van Marokko: de Tagdilt Track, nabij Boumalne Dades! Deze grote vlakte met lage begroeiing (foto) biedt de juiste leefomstandigheden voor meerdere soorten leeuweriken, tapuiten, verschillende roofvogels en zandhoenders. Genoeg redenen dus om hier eens langs te gaan. Al snel zien we meerdere leeuweriken zitten op stenen bergjes. Kortteen - , Kleine kortteen - , Diksnavel - en Theklaleeuwerik zien we overal opdoemen.

De tapuiten doen ook goed mee; Woestijn-, Witkruin- en Roodstuittapuit zien we overal rondscharrelen. De illustere Westelijke rouwtapuit weten we helaas, ook na goed zoeken, niet te vinden. Ineens roept Dimitri, terwijl we in de auto zitten: Zandhoen! Ondanks de hectiek is Benno nog snel genoeg om het zandhoentje te zien vliegen. Ik zie alleen zijn belager nog, een Lannervalk. De zandhoen blijkt een Sahelzandhoen te zijn. Snel stappen we de auto uit in de hoop om zandhoenders te vinden tussen de begroeiing. Al snel weten we meerdere zandhoentjes te vinden, sommige ver weg scharrelend en sommigen vliegen een paar meter voor ons op. De zandhoentjes die we kunnen determineren zijn allen Witbuikzandhoentjes.

Een juveniele Diksnavelleeuwerik laat zich mooi zien, evenals een Atlasagaan (Agama impalearis).

Na deze locatie is het tijd weer flink door te rijden op weg naar de Rissani Cliffs, waar we hopen op Woestijnoehoe. Halverwege de middag komen we aan bij deze prachtige rotsformatie, waar de zon vol op schijnt. Dit is ook wel te merken, het is er heet! Erg heet zelfs! Maar, een Woestijnoehoe is dit wel waard. Het is een lange klif, maar gelukkig weten we waar we ongeveer moeten zoeken. Na goed speuren hebben we uiteindelijk de nestlocatie gevonden, maar geen uil helaas. Een grote groep Bruinnekrazen zien we, tezamen met vele plastic tassen, opstijgen door de warme lucht.

Na nog wat tijd gependend te hebben aan het zoeken besluiten we om toch maar verder te reizen, morgen komen we hier weer langs. De volgende plek is een woestijnige vlakte waar we goede kans hebben op Egyptische nachtzwaluw. Deze soort, met een ongekennde schutkleur, slaapt overdag op de grond in de schaduwplekken van struikjes. We verspreiden ons over deze grote vlakte en slenteren het hele terrein over. Na een tijd zie ik Benno ineens druk zwaaien. Op het moment dat ik bij hem kom zie ik waar het om gaat: een Afrikaanse woestijngrasmus! Dit leuke, kleine vogeltje is goed te volgen door de paar struikjes die er staan. Van Egyptische nachtzwaluwen ontbreekt ieder spoor: twee soorten gedipt op één dag. Maar ook voor dit gebied geldt, morgen zijn we hier weer.

Tijdens de vruchteloze zoektocht naar Egyptische nachtzwaluw, vinden we wel een mooie Witbandleeuwerik (links) en een Afrikaanse woestijngrasmus (rechts).

Na een lange zoektocht, verkeerd rijden en ploegen door de woestijn (voorwaar een uitdaging in een Suzuki Swift...) komen we aan het begin van de avond aan bij hotel Yasmina. Dit fortachtige hotel is gesitueerd in een sprookjesachtige omgeving. Het hotel wordt omgeven door hoge zandduinen, exact zoals ze eruit horen te zien. De ondergaande zon schijnt er op, waardoor ze een prachtige oranje/roze gloed krijgen.

In het hotel worden we enthousiast ontvangen. Onze persoonlijke gastheer ziet onze verrekijkers en telescopen en begint direct te praten over de vogelsoorten waaronder vele zandhoentjes, die in de ochtend komen drinken bij de naastgelegen oase, waarvoor de vogelaars naar hier komen. Sterk staaltje van de goed geoliede toeristische sector van Marokko ;). Onze gastheer wijst ons direct naar het dakterras waar we nog een klein halfuur kunnen vogelen alvorens hij ons verder gaat helpen. Dit dakterras kijkt uit over de grote oase: water en groen midden in de woestijn! Dit moet wat leuks opleveren. Dit kleine halfuurtje levert ons ruim 100 Steltkluten, enkele Casarca's, Strandplevieren, Marmereenden en een Saharaanse vale spotvogel op. Onze gastheer begeleidt ons naar het terras en zorgt voor avondeten en drinken. Tijdens het eten zien we de leuke gekleurde *African green toads*. Deze kleine padjes lopen over het gehele terras. De maaltijd is heerlijk en we kijken uit naar morgenochtend, want de gastheer is wel erg zeker van de drinkende zandhoentjes.

Dag 12: Merzouga - Midelt. Zandhoenders!

In alle vroegte staan we weer op het dakterras, uitkijkend naar zandhoentjes. Die zien we niet direct, maar het is Benno die een voor ons onverwachte soort vindt. Er vliegen namelijk 3 Lachsterns rond. Verder zit er qua soorten niks anders dan gisteren. Na ruim een half uur besluiten we om wat in de omgeving rond te lopen. Tijdens een onbewaakt moment hoor ik plots een Sahelzandhoen roepen, deze zien we snel overvliegen. Ze komen er dus toch aan! Snel gaan we terug naar het dakterras en zijn we getuige van de aankomst van vele tientallen Witbuik - & Sahelzandhoentjes! Zo snel ze aankomen zijn ze helaas ook weer weg. Wij besluiten hierna om te ontbijten en onze spullen te pakken. Deze prachtige plek moeten we helaas al weer verlaten.

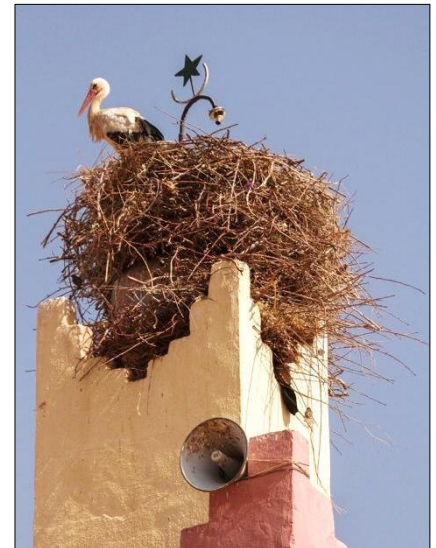

Onze eerste bestemming is het gebied waar we gisteren geen Egyptische nachtzwaluw konden vinden. We besluiten nu om met de auto wat verder het gebied in te rijden en een gedeelte te onderzoeken waar we gisteren niet zijn geweest. Na lange tijd zwoegen moeten we helaas ook nu weer onverrichte zaken verder reizen. Het zit ons met de nachtzwaluwen niet echt mee deze reis. De volgende bestemming is de Woestijnoehoe. Wetende dat het hier erg heet is nemen we extra flessen water mee. Wederom kunnen we

hier geen Woestijnoehoe vinden op de steile rotskliffen (*foto*) en gaan weer richting de auto. Op de terugweg naar de auto komt er ineens een man ons tegemoet gelopen. Hij stelt zich voor als Lahcen Ouacha en blijkt een bekende lokale vogelgids te zijn. Hij wist ons te vinden doordat we onze auto op een vaste plek hadden geparkeerd, bekend uit de Dave Gosney gids. Hij wil ons wel helpen zoeken op andere plekken. Vol goede moed reizen we achter hem aan. We komen op plekken met de auto die eigenlijk niet geschikt zijn voor deze kleine Swift. We rijden naar verschillende broedlocaties van

Woestijnoehoe, maar helaas vangen we overal bot. Vroeger in het voorjaar is zeker gunstiger voor deze soort. Wel zien we op één plek een grote kolonie Bruinnekraaven, zeker wel 100 exemplaren. Na een paar uur moet Lahcen zich helaas excuseren. Vanwege de Ramadan heeft hij geen energie meer om verder te zoeken en weet hij helaas ook geen andere plekken meer. Onze wegen scheidden zich weer en onze reis gaat verder. Onderweg naar het noorden, naar de stad Midelt, zien we nog een groep van ruim 20 Witbuikzandhoenders drinken bij een plasje. Langzamerhand verandert het landschap weer, we rijden richting de Midden-Atlas. Dit betekent ook weer een verandering van soorten. Bij een korte stop ontmoeten we na 'een lange tijd' o.a. weer Atlasvinken en Diadeemroodstaarten.

We passeren tijdens onze reis vele moskeeën, die vaak bewoond worden door paartjes Ooievaar.

Dag 13: Midelt - Azrou. Apen, schorpioenen en vele vogels.

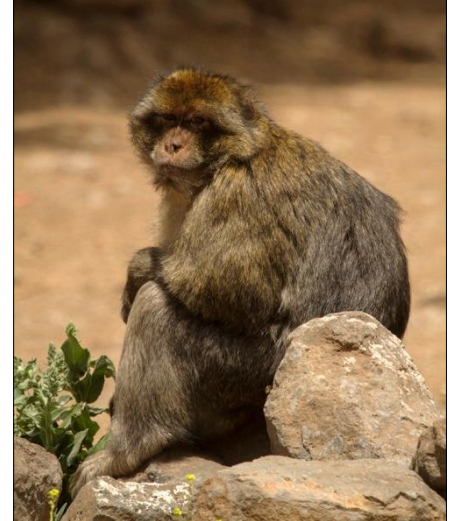
Na het verwerken van het missen van zowel Woestijnoehoe als Egyptische nachtzwaluw moeten we natuurlijk nu gewoon weer door. Dus weer vroeg eruit, op weg naar de beroemde Zaida planes. Hier hopen we de Duponts leeuwerik te zien. Direct bij aankomst zien we meerdere Renvogels rennen en vliegen. Niet veel later zien we in de verte een leeuwerik rondscharrelen, dit blijkt een Veldleeuwerik te zijn. We gaan afzonderlijk van elkaar over het veld lopen in de hoop op een Duponts. Door dit gestruin komen we o.a. Duinpiepers, Brilgrasmussen en Kleine kortteenleeuweriken tegen. Stuk voor stuk erg leuke soorten, maar geen Duponts. De zoektocht gaat door, maar helaas moeten we op een gegeven moment toegeven dat ook deze doelsoort aan onze neus voorbijgaat. Op de plek waar we dit besluiten ziet Dimitri een forse Moorse landschildpad. We maken er een paar leuke foto's

van en gaan verder. We rijden door een prachtig gevarieerd landschap. Dit is duidelijk de graanshuur van Marokko, overal zien we grote agrarische velden en boerderijen. Midden in Zaida zien we onze eerste Zwarte spreeuwen van onze vakantie. Na een tijdje gereden te hebben zien we plotseling dat de tank bijna leeg is en denken we in de komende uurtjes geen tankstation meer tegen te komen. We besluiten een stukje terug te rijden naar Zaida, daar blijkt het dichtstbijzijnde tankstation. Terwijl Benno tankt pik ik een valkje op in de lucht. Het is een raar donker valkje en soms zien we een rode vlek bij de poten, maar door het zonlicht zien we dit slecht. Gedrieën concluderen we dat het wel een Roodpootvalk moet zijn! Een relatief zeldzame soort voor Marokko en dus zeker niet verwacht.

We rijden door, de Midden-Atlas in. Bij een klein meertje tussen de bergen stoppen we even. We zien hier direct Knobbelmeerkoeten dobberen, samen met gewone Meerkoeten. Binnen korte tijd komen er vanuit een klein nomadenkamp meerdere kleine kinderen naar ons toe gerend. Ze vragen om kleingeld, snoepgoed en paracetamol. We pakken onze spullen en rijden verder.

Dit gedeelte van de Midden-Atlas staat bekend om de Berberapen en al snel zien we toeristische borden met aanwijzingen waar je deze apen kunt vinden. Dit ligt voor ons geheel op de route en al snel zien we een groepje Berberapen zitten rondom een parkeerplaats. Voor mij de eerste keer dat ik in het wild apen zie! In een bosgebied verderop (het Ben Smim Forrest) hebben we kans op Atlasvliegenvanger. Dit is een vliegenvangersoort die alleen in Marokko is in het late voorjaar en de zomer, juist niet de periode dat de meeste vogelaars in Marokko zijn.

We parkeren onze auto en lopen een kansrijk stuk bos in. Het is een mooi oud bos en lekker verkoelend i.v.m. waar we de afgelopen tijd waren. Verschillende Veluwe soorten horen en zien we, maar ook typische Marokkaanse soorten zoals de Bergfluitsner vinden we hier. Onze aandacht is inmiddels weer wat verzwakt, maar dan ziet Dimitri ineens een zwart vogeltje voorbij schieten. We vinden hem al gauw terug en dan staan we ineens naar deze prachtige vliegenvanger te kijken. Het is een prachtig zwartwit vogeltje!

Opgetogen verlaten we het bos en gaan we alvast op zoek naar een hotel. Nadat dit gelukt is, hebben we nog genoeg tijd om te vogelen. Dit levert ook weer leuk spul op. We zien o.a. een jagende Dwergarend, meerdere Bergfluitsners en eerst horen we en daarna vinden we ineens een Steenarend, rustend in een boom. De grootste verrassing zijn enkele *Common yellow scorpions* die we per toeval vinden tijdens het weggooiën van wat stenen. Tijdens het avondeten op het dakterras van een restaurant in het idyllische Azrou hebben we zicht op een slaapplek van Koereigers, een combinatie van tellen en schatten geeft ons een aantal van 531 Koereigers!

Dag 14: Azrou - Dlalha. Het geluk is terug!

Voor vandaag staat het grote natuurgebied Merja Zerga op de planning. Voordat dat kan gebeuren hebben we nog een flinke rit voor de boeg. De dag begint alweer goed met een jagende Grijs wouw langs de weg. Niet veel later zijn we bij een plek waar we goede kans hebben op Woestijnsteenuiltjes. Deze (onder-)soort weten we snel te vinden. Later die dag zou blijken dat we ze ook elders vrij gemakkelijk vinden. We gaan de hoofdweg af, een zandpad op, op zoek naar een groot meer. Onderweg naar dit meer zien we tientallen Bijeneters, zeker 10 Scharrelaars, meerdere Woestijnsteenuilen, Kleine zwartkoppen en een Roodkopklauwier. Bij een stroompje vinden we Marokkaanse kwikstaarten en Witkeelkwikstaarten. Kortom, lekker vogelen hier! Het meer weten we helaas niet te bereiken, dus moeten we rechtsomkeert maken. Aan het begin van de middag komen we aan bij Merja Zerga. Terug aan de westkust! Via een lange zand/asfaltweg van bedenkelijke kwaliteit kunnen we langs het hele gebied richting de kust rijden. Bij de kust aangekomen zien we verschillende soorten sterns (o.a. Grote en Dwergstern) en meeuwen en vermaken we ons een tijdje met wenkkrabjes die steeds in en uit hun holletje kruipen.

We hebben telefonisch contact met een plaatselijke gids, Hassan is zijn naam, om gezamenlijk de heilige graal van dit gebied te zoeken: de Afrikaanse velduil. Deze bedreigde soort is in Marokko enkel nog in dit grote moeras/graslandschap te vinden.

Aan het einde van de middag treffen we Hassan bij een restaurant in het stadje. Hij vertelt ons dat het nog vroeg is voor de Velduil en we besluiten eerst naar een ander, verscholen en niet vrij toegankelijk, moerasgebiedje te gaan. Hier gaat het helemaal los met de soorten. De hoogtepunten hier zijn zeker 13 Ralreigers, Purperkoet, Kwakken,

Witwangsterns, Knobbelmeerkoeten en Zwarte ibissen. Ook horen we een karekiet zingen. Hassan is er zeker van dat het een Kortvleugelkarekiet is. Deze zeer zeldzame soort is op zang niet te onderscheiden van onze eigen Kleine karekiet. Het is alleen nog niet bekend of 'onze' Kleine karekiet hier ook voorkomt in de zomer. Het wordt tijd om naar Merja Zerga te gaan voor de Afrikaanse velduil. Onderweg naar Merja Zerga vertelt Hassan over het gebied, over de afname van de Velduil en over het vogelen zelf. Zijn enthousiasme voor vogels en wat zijn vrouw van zijn hobby vindt klinkt erg bekend in de oren. Aangekomen bij Merja Zerga wijst Hassan ons op enkele paartjes Vorkstaartplevieren. Het merendeel zit op de grond, maar een enkeling vliegt ook rond. Hierdoor is het prachtige silhouet goed te zien. Een paar minuten later loopt Hassan door wat biezenvegetatie en staan we meteen al oog in oog met de Afrikaanse velduil! Ze vliegt een klein rondje en gaat daarna op een paaltje zitten. Hier blijft ze lange tijd zitten. Dit geeft ons genoeg kansen om te genieten en foto's te maken. Terwijl we naar de uil kijken zien we ook nog 2 Grauwe kiekendieven rondvliegen. Na een goed half uur is het tijd om te gaan. Hassan heeft naast de uil er ook nog voor gezorgd dat we bij een heerlijk visrestaurant kunnen eten en een heerlijke maaltijd is het! Dit is het restaurant waar hij altijd met z'n klanten afspreekt. Ook heeft hij een waarnemingslogboek en wij zijn de eersten die erin mogen schrijven! Op de kaft van het boek prijkt een foto van een Dunbekwulp; een soort die inmiddels is uitgestorven. Hij heeft ze in de jaren tachtig nog gezien in ditzelfde moerasgebied. We betalen de beste man en nemen hartelijk afscheid. We overnachten in een sfeervolle B&B in Dlalha.

Dag 15: Dlalha - Rabat. De laatste vogeldag.

Voor vandaag staan er nog twee belangrijke natuurgebieden op de planning. In de ochtend gaan we naar Kénitra. Hier is een groot nat natuurgebied waar we een grote kans hebben op Witkopeenden. Bij de eerste stop zien we meteen al enkele Witkopeenden, samen met meerdere Krooneenden en Knobbelmeerkoeten (*foto*). Boven ons vliegen continue tientallen Zwarte wouwen. Bij de volgende stop zien we een Purperkoet, een Hop, Cetti's zanger, Marmereenden, vele Koereigers en wat Steltkluten op een paar meter afstand (*zie volgende pagina*). De eendensoorten tikken hier lekker aan, want vanuit een hut zien we ook nog Slob -, Tafel - en Witoogeenden. Ook hier vinden we Witkopeenden. Voor de hut zien we ook nog een groepje Moorse beekschilpadden. Het gebied hebben we nu helemaal gezien en het is tijd om naar het allerlaatste gebied van deze vakantie te rijden. We eindigen onze vogeltrip bij de jachtgebieden van de koning. Hier hopen we een glimp op te vangen van de Barbarijse frankolijn. In de middag komen we aan in het gebied en gaan alvast de boel verkennen.

We zien meerdere Roodkopkluwieren (*foto rechts*) en horen Zwartkruintsjagra's. In de lucht gebeurt ook van alles. Een tweetal Slangenarenden vliegt recht boven ons, Dwergarenden zijn in de verte aan het jagen. Meerdere groepjes Bijeneters vliegen laag over, allen dezelfde kant op. Tijdens onze zoektocht stuiten we ook op een groep van 13 Barbarijse patrijzen. Leuk!

Aan het begin van de avond gaan we posten op een hoger gelegen plek. In de verte hebben we zicht op een veld waar blijkbaar voer is gestort: een groep van 28 Wilde zwijnen is daar druk aan het eten en ook Zomertortels hebben het daar goed naar de zin: we tellen er ruim 100! We spelen een keer het geluid van de frankolijn af. Dit werkt! Plots vliegt er enkele meters voor ons een Barbarijse frankolijn op! Blijkbaar was de vogel ons langzaam tegemoet gelopen. Waar de meeste vogelaars het moeten doen met alleen een hoorwaarneming, krijgen wij er één te zien! Echt genieten! We bedenken ons dat na het zien van de Moorse landschildpad bij Zaida, werkelijk alles is gelukt! Zelfs bonussen die we nooit verwacht hadden. Ik ben niet bijgelovig, maar bijzonder is het wel...

Dag 16: Rabat - Marrakech. Aan alles komt een eind.

Vandaag wordt er niet meer echt gevogeld. Alles is gezien en de koek is op. We reizen vandaag terug naar Marrakech en hebben nog een aantal uur om toeristje te spelen in de hoofdstad van dit prachtige land. We gaan nog shoppen in de wereldberoemde Medina (overdekte markten, *zie foto's*), waar de hectiek en mensenmassa's een groot contrast zijn met de rest van onze reis. Ook de vele kleuren en geuren, een mengeling van o.a. kruiden en leerlooierijen, zijn bijzonder. Tenslotte eten we nog een smaakvolle maaltijd voordat we naar het vliegveld gaan.

Op het vliegveld leveren we onze huurauto in en lezen de km-stand af. Samen met ons eerste voertuig blijken we ca. 5800 km te hebben afgelegd in 16 dagen tijd!! Maar we concluderen dat het elke km, zweetdruppel, Dirham én vogelsoort meer dan waard was!

Lopend naar het vliegtuig zien we onze laatste vogelsoort van de vakantie, de Vale gierzwaluw. De soort waarmee de reis ook begon. Het totaal aantal waargenomen vogelsoorten komt uit op 205. Tijdens de terugvlucht naar Nederland laten we alle indrukken, belevenissen en mooie soorten nog eens aan ons voorbij trekken. Een zeer bijzondere roadtrip, die ons nog lang zal blijven heugen!

Wolbert Hermus

Waarnemingen:

Zoals in het verslag aangegeven zijn dagelijks alle soorten ingevoerd via ObsMapp en geupload naar observado.org. Deze waarnemingen zijn te vinden op de volgende pagina:

http://morocco.observado.org/user/view/8955?q=&akt=0&q=0&from=2016-05-29&to=2016-06-05&prov=0&z=0&sp=0&gb=0&cdna=0&f=0&m=K&zeker=0&month=0&rows=20&only_hidden=0&zoektext=0&tag=0&plum=0&q=&zoektext=0&from=2015-06-27&q=0&akt=0&plum=0&to=2015-07-12&prov=0&z=0&m=K&zeker=0&rows=20&month=0

Foto's:

Helaas konden wij in dit verslag maar een kleine selectie van onze foto's plaatsen. Een uitgebreidere fotoselectie van Benno van den Hoek is te vinden op de volgende website:

<https://goo.gl/photos/43trqx1N71PQXAGp7>

